

משכיל intellectum adhibens ad egenum:) i. e. qui miseriam ejus tum prudenter dijudicat, ne ex cruce statim aliquod conjiciat facinus aut maledictionem Dei, tum etiam infortunium istud alienum animo condolente expendit, non aliter, ac si ipsemet loco talis afflicti esset constitutus. Ex quo ultro fluit cura circumspicua, de ferendis tempestivè remediis, de removen- dis adversis, de conciliandis patronis, eleemosynis, &c. Verbum hoc **משכיל** intelligens fuit, vel intelligentem fecit alium, (vide *Psalm. XIV, 2. & XXXII.*) hinc loco sedulam & accuratam animi applicationem ad proximi indigentiam requirit, & quidem ita, ut non nuda maneat defectuum percontatio aut notitia, sed ut notitiam mentis sequatur commiseratio affectuum, & realis manuum quoque erogatio, vel opus ipsum adjuvans. Hujusmodi metonymiam vidimus *Psalm. XXXI, 8. ירעה בצרה*. Sic videre ponitur pro Curare *Psalm. XI, 7. &c.* Aliàs verbum hoc **משכיל** etiam cum **על** constructur simili in significato *Attendendi; v. g. Proverb. XVI, 20. ירעה משכיל על דבר*. VIII, 3. dicitur *אל דברי תורה ut attenderent ad verba legis.* Hinc Lutherus eleganter: *animus met: (prius: der sich verstehet auf den Dürfftigen.) sic & Moguntina: der Verstand hat/ und sich an nimmet um den Dürfftigen. Piscator: intelligentiã utitur erga attenuatum. Meditationem meretur ulteriorem Dn. D. Calovii interpretatio, qui verba hæc de Christo accipit h. m. beatus, qui intelligit (fide agnoscit & amplectitur) egenum, h. e. Messiam nostri causã exhaustum &c. *Jes. LIII, 4. 5. Matb. VIII, 17. 2. Cor. VIII, 9. Psalm. XL, 18.**

על egenum:) vel viribus aut facultatibus exhaustum, qui v. g. debitum non potest comparare sacrificium, *Lev. XIV, 21.* qui mutuo cogitur petere vel mendicare, (Deo mutuat, qui **על**) *Prov. XIX, 17. cap. XXII, 9.* dans ei panem, benedicetur; *Job. XXXI, 16. Proverb. XXVIII, 8.* cuius oppositum est dives *Exod. XXX, 15. Ruth. III, 10.* qui aliàs jacet in pulvere, h. e. in terram usque infra cunctos depressus est, *1. Sam. II, 8.* Sic usurpatur etiam de Ammone, ex Amoris vehementia exhausto viribus corporis, vel macilento facto, *2. Sam. XIII, 4.* quandoque **על** adjungitur pupillus, ceu & ipse persona miserabilis, *Psalm. LXXXII, 3.* sic de ejus clamore, *Proverb. XXI, 13.* de ejus promotione in judicio contra oppressores, *Proverb. XXIX, 7. Jes. X, 2. XI, 4. &c.* Summa: curandus sistitur omnis sive ex morbo, sive ex paupertate, sive ex adversariorum potentia aliisve injuriis egenus factus, nostraque indigens ope. Radix **על** exhaustus, attenuatus fuit, convenit cum **על** exhaustus situla, v. g. puteum &c. Præcipuè verò ex mente Ebraeorum intelligitur h. l. attenuatus vi morbi: ex *vers. 4.* ut proinde nulla inter hunc textum & *Exod. XXIII, 3.* sit pugna, cum Moses agat de paupere in foro non sublevando in causã malã, David autem de miserò extra forum, veluti id annotavit in *Conciliatore suo* Menasse B. *Isr. quest. 41. ad Exod.* accersens simul ex *Mischar happenim*, ex R. Mose Albelda in *schaare dimba*, & R. Ephraim in *Holeloib Ephraim*, multum agroti animum sublevare, si visitetur ab aliis, quod videat esse, qui valetudinis suæ curam gerat, unde & veteres dixere, eum, qui visitat infirmum, eximere illi unam ex LX. doloris partibus; præterquam, quod teste Cicerone in

A offic. duplex fit liberalitas; una, quæ ex arcã proficiscitur, altera, quæ ex corde, &c.

יום in die:) h. e. tempore; synecdoche speciei pro genere.

רעה infortunii:) nomen hoc fœmininum (à **רוע** malum esse) sumitur tam de malitiã morali, quàm de malò injucundò ac damnosò; vel de adversitatibus, veluti vidimus *Psalm. X, 6. & XXVII, 4.* quò sensu posteriore etiam h. l. usurpatur. Et quidem substantivè secundum Grammaticos hanc vocem esse accipiendam (*in de malitia vel adversitatis, non in die malò,*) docet generis differentia inter hæc duo nomina; nam **יום** masculinum est, **רעה** verò, si à **רע** malus, est fœmininum, postmodum tamen per Ebraismum dies mali vel calamitatis idem est ac, calamitosus.

ימל טהו eripiet ipsum:) potenter videlicet, magnaque cum gloriã, ubi aliàs pio, adeo arcè constricto ac debilitato, de viribus suis planè fuisset desperandum atque pereundum.

EXPLICATIO VERSUS III.

B ישמרהו custodiet ipsum:) in mediis nimirum infortuniis, si quæ fortè obtigerint hujusmodi homini benigno; tunc siquidem vicissim benignitate suã præstò erit ipsi Deus, sollicitè prospiciendo, ne vel hostes aut tentationes illi prævaleant, vel ultra modum viresque pii afflicti continuetur ille infortuniorum dies, confer *1. Corinb. X, 13.* Verbum **שמר** significat sollicitam alicujus rei vel personæ gerere curam, ubi quis omnibus aliis fermè posthabitis, unum illud præ oculis gerit, quod conservandum sibi semel fumsit, instar vigilis, agrum, hortum vel vineam custodientis, aut instar agricolæ, ventos observantis, *Cobel. XI, 4. &c.* Ita de Deò, instar pupillæ custodiente suos, *Psalm. XVII, 8. & CXXI, 4.* non dormiente, &c.

וירחינו vivificabit ipsum:) h. e. in vitã conservabit, vel si civiliter ob miserias mortuo fermè sit similis, ad novam atque meliorem eum revocabit vitam, & denuò quasi exfuscitabit. Hoc modo verbum **חיה** vixit, in hiphil accipi, tum de vitæ collatione, tum de collatæ continuatione, per mediorum videlicet necessariorum subministracionem, observavimus *Psal. xxx, 4.* Confer *Psalm. LXXI, 21.* iterum vivificasti me, *Psal. CXXIX, 40.* in justitiã tuã vivifica me, i. e. recrea vel refocilla & vires amissas in me restaura. Lutherus, *beym Leben erhalten.* Moguntina: *der Herr erhalte ihn beym Leben.*

י אשר beatus erit:) h. e. benè habebit tum quoad corporis, familiæ aut facultatum constitutionem externam, tum præcipuè quoad tranquillitatem animæ ac dona spiritus interna; vel sufficienter instructus erit iis, quæ ad veram hominis pii faciunt beatitudinem. Verbum hoc, quod descendit ab **אשר** incessit, & in piel, felicem aliquem deprædicavit, vel feliciter incedere fecit, occurrit in hac conjugatione secundã passivã præter hunc locum tantum binis in locis, videlicet *Prov. III, 18.* quisque apprehendentium sapientiam **אשר**: & *Jesa. IX, 15:* *מאשריו beatificati ejus* (i. e. falso de beatitudine persuasi) erunt perditii. Confer de beatitudine falsã *Psal. CXLIV, 11. seqq.* item de decem felicitatibus hujus seculi *Sirach. XXV, 9:* & de vera pii felicitate in his terris *Psalm. CXXVIII, 1. seqq.*